

[អ្នកសម្ភាស៖ សាយ តុលា (ស.ត) និង ខាត់ធីរិន ហ្គ្រាន (ខ.ហ)- អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសន៍៖ ឡាវ ម៉ិច (ឡ.ម) និង គើយ លក្ខិណា (គ.ល). ការបកប្រែរបស់សាយ តុលា អំឡុងពេលសម្ភាសន៍កំណត់ដោយសញ្ញា "...". បើគ្មានសញ្ញាកំណត់ទេ វាជាសំដីរបស់អ្នកសម្ភាសសាយ តុលា។]

[Interviewer: Tola Say and Catherine Grant (CG). Interviewee: Lav Mech (LM) and Keuy Leakhena (KL). TS's interpretation during the interview is marked by "...". If no speaker is identified = interviewer Tola Say.]

[00:00]

ឡ.ម៖

LM:

ស្តាយគាត់! មិនមានកូនឡណាបន្ត!
I feel regretful of losing him. No child carries on his work.

គ.ល៖

KL:

ពេលដែលឃើញរបស់នេះ ខ្ញុំនឹកឃើញដល់គាត់។
When I see this this instrument, I miss him.

ឡ.ម៖

LM:

អនុស្សាវរីយ៍!
Memory!

គ.ល៖

KL:

គាត់រកស៊ីនឹងអង្កួចដើម្បីចិញ្ចឹមកូន។
He raised children by selling Angkuoch.

ឡ.ម៖

LM:

ចិញ្ចឹមកូនបានរៀនទាំងអស់! រៀនដល់ថ្នាក់ទី១២ទាំងអស់គ្នា! កូនៗទៅរៀនផង និងធ្វើអង្កួចផង។ ពេលដែលលក់បាន គាត់ខ្ចីលុយទៅកូន។ មានតែអាងោល [ជី ចិន] ដែលលក់ដាច់ជាងគេ!
He could send all the children to study! All could graduate from grade 12. The children went to study and he made Angkuoch in the same time. When he sold Angkuoch, he spent that money on raising the children. Only Ah Ngol [nickname of Chi Chen] was the best seller.

គ.ល៖

KL:

ឧស្សាហ៍មកយកច្រើនជាងគេ!
He [Chi Chen] came to buy [Angkuoch] very often [to on-sell them].

ឡ.ម៖

LM:

មោយចាស់!
Our old customer!

គ.ល៖

KL:

គាត់ដូចជាមោយចុងក្រោយរបស់យើង។ [សើច...!] មោយដែលមកយករហូត!

He was our last customer. [Laughs...] A customer who came to buy very often.

គាត់លក់លក់។ ដោយសារតែគាត់លក់ដាច់ ទើបបានជាគាត់ឧស្សាហ៍មកយក។
He was the best seller. As he could sell well, he came to take [instruments]
often.

[01:04]

[1:39]

ឧ.ហៈ

CG:

Can I ask you both: When you look at the instrument [in the photo], what tells you that it was made by your father or your husband? Is it something special that he did? នៅពេលដែលបងបានឃើញឧបករណ៍នេះ តើមានអ្វីដែលអាចឱ្យបងសន្និដ្ឋានថា វាជារបស់ឪពុកបង? មានអ្វីឱ្យបងចំណាំទេ?

គ.លៈ

KL:

អ្វីដែលឱ្យខ្ញុំគិតថាវាជារបស់ឪពុកខ្ញុំ ដោយសំអាងថា តាំងតែពីខ្ញុំដឹងក្តីមក មានតែឪពុកខ្ញុំទេដែលធ្វើអង្កួច។ អ្នកដែលធ្វើដំបូងគេ គឺឪពុកខ្ញុំ។ បើនិយាយថាមាននៅខេត្តផ្សេង ខ្ញុំក៏មិនដឹងដែរ ព្រោះបើពួកអ្វីបមករកអ្នកធ្វើនៅសៀមរាប គេតែងតែមករកឪពុកខ្ញុំ។ មានតែឪពុកខ្ញុំទេដែលចេះធ្វើអង្កួចនេះ។ នេះជាមូលហេតុ ដែលអាចឱ្យខ្ញុំថាវាជារបស់ឪពុកខ្ញុំ។ ពីមុនមក កាលជំនាន់ដែលពួកខ្ញុំធ្វើ ខ្ញុំមិនឃើញអ្នកធ្វើណាផ្សេងទេ។ មានតែឪពុកខ្ញុំម្នាក់គត់! សូម្បីតែអ្នកមកពីថៃ គេក៏មករកឪពុកខ្ញុំដែរ។ ខ្ញុំគិតថា ប្រសិនជាមានអ្នកធ្វើនៅខេត្តផ្សេង ពួកគេប្រហែលជាមិនមកជួបឪពុកខ្ញុំទេ។

What makes me think that it is made by my father is that when I grew up, I saw only my father making this instrument. The first Angkuoch maker was my father. If there were players in other provinces, I did not know about it. When the Europeans came to Siem Reap province, they always looked for my father. Only my father made Angkuoch! This is the reason that makes me think it was made by my father. In that period, besides from my father, I have never seen anyone do it. Only my father! Even customers from Thailand, they also came to meet my father. I think if there were makers in other provinces, they [the customers] might not come to meet my father.

...

[03:29]

ឧ.ហៈ

CG:

Your father and your husband taught Krak Chi how to make the instrument. Is that right? ស្វាមីរបស់យាយ ឬឪពុករបស់បងបានបង្រៀនតាត្រាក់ ជី ឱ្យចេះធ្វើអង្កួចដែរ។ តើពិតដែរឬទេ?

គ.លៈ

KL:

បាទ! តា ជី រៀនពីឪម៉ែនទេម៉ែ?
Yes! Uncle Chi learned from my father. Is that right, mum?

ឡ.មៈ

LM:
ចាស!
Yes!

គ.ល:
KL:

គាត់ (ក្រាក់ ជី)នៅស្រះស្រង់ គាត់ធ្វើខ្យង។ ប៉ុន្តែ ឪពុកខ្ញុំធ្វើអង្កាច។
ពេលដែលគេទាក់ទងរកអង្កាច គាត់ទិញពីឪពុកខ្ញុំ។ គាត់ក៏បានរៀនតពីឪពុកខ្ញុំ។
អ្នកដែលចេះដំបូងគឺឪពុកខ្ញុំ។ អីជី រៀនតពីឪពុករបស់ខ្ញុំ។
He lives in Sras Srang and he used to make khloy [flute]. However, my father
made Angkuoch. When people were after Angkuoch, they came to buy from
my father. Then, he [Krak Chi] learned from my father. My father was the first
maker. Uncle Chi learned to make the instrument from my father.

...
[04:23]

ឧ.ហ:
CG:

Was your father the same age as Krak Chi?
តើឪពុករបស់បងមានអាយុដណាពតា ក្រាក់ ជី?

[04:30]

ឡ.ម:
LM:

អត់ទេ! តាមានអាយុច្រើនជាង។ តាជី ជាមនុស្សចាស់ជំនាន់ក្រោយទេ។
No! Your father was older than him. Mr Chi is from a later generation.

គ.ល:
KL:

ពុកខ្ញុំមានអាយុច្រើនជាងអី ជី។
My father was older than uncle Chi.

ឡ.ម:
LM:

មានជនជាតិមករៀនដែរ!
Foreigners came to learn too.

ជនជាតិប៉ុន្មាននាក់?
How many foreigners?

ឡ.ម:
LM:

មកពីរនាក់! គេជាប្តីប្រពន្ធនឹងគ្នា។ គេរៀនជាច្រើនថ្ងៃ។ គេទិញទាំងកាំបិត
និងយកប្រស្សីទៅ។
Two! They were a couple, husband and wife. They learned for several days.
They took bamboo and knives back to their country.

គ.ល:
KL:

គេជូនអង្កាចដែក!។ គេទុកជាអនុស្សាវរីយ៍សម្រាប់ពុកខ្ញុំដែរ តែអង្កាចនោះធ្វើពីដែក។

They gave us an Angkuoch Daek. They might have bought it in Laos. They gave it as a gift to my father, but that Angkouch was made from iron.

ខ.ហៈ

CG:

The tourist?

ជនបរទេស?

ឡ.មៈ

LM:

បាទ!

Yes

ខ.ហៈ

CG:

They took an Angkuoch Daek?

ឡ.មៈ

LM:

They gave it as a gift.

ខ.ហៈ

CG:

Why would the tourists have an Angkuoch?

ឡ.មៈ

LM:

They might have brought it from Laos.

[05:49]

ខ.ហៈ

CG:

តើឪពុករបស់បងចេះលេង ឬចេះធ្វើអង្កាចដែកដែរឬទេ?

Did your father play or know how to make Angkuoch Daek?

គ.លៈ

KL:

គាត់មិនចេះធ្វើទេ។ គាត់ចេះធ្វើតែអង្កាចឬស្សី។ តែអីរ៉ុបនោះ ខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់ទៅលេងនៅប្រទេសណាទេ? តែគាត់បានទិញអង្កាចដែកនោះមក ហើយគាត់ជូនពុកខ្ញុំជាអនុស្សាវរីយ៍។ ពុកខ្ញុំជាអ្នកធ្វើអង្កាចឬស្សី។ ពេលដែលគាត់មករៀនពីការធ្វើអង្កាចឬស្សី គាត់ក៏ជូនអង្កាចដែកនោះទៅពុកខ្ញុំ។ He did not make it [Angkuoch Daek]. He only made Angkuoch Russey. As for that European, I do not know where he came from. But he bought that Angkuoch Daek and gave it to my father as a gift. My father was an Angkuoch Russey maker. When he came to learn Angkuoch Russey making from my father, he gave it to my father.

[06:14]

តើឪពុកបងចេះលេងអង្កាចដែកនោះទេ?

Did your father know how to play that Angkuoch?

គ.លៈ

KL:

ការផ្លាស់អង្គចង្រៃកនោះ គឺដូចនឹងការផ្លាស់អង្គចង្រៃដែរ។
ខ្ញុំរក្សាអង្គចង្រៃនោះដល់សព្វថ្ងៃ។ បើងចង់មើល ខ្ញុំអាចយកជូនបងបាន។
The playing technique is the same as Angkuoch Russey playing. I have kept
that Angkuoch Daek until today. If you want to see it, I can get it to show you.

តើឪពុកបងចេះលេងអង្គចង្រៃកនោះដែរឬទេ?
Did your father know how to play that Angkuoch?

គ.ល:

KL:

បើនិយាយទៅ វាគឺផ្លាស់លីដូចគ្នា។ បើគ្រាន់តែផ្លាស់ គាត់ក៏ចេះលេងដូចគ្នា។
តែបើនិយាយពីបែបបទនៃភ្លេង ខ្ញុំក៏មិនដឹងដែរ។ បើគ្រាន់តែផ្លាស់
វាមានសម្លេងលេងដូចគ្នា។ តែសម្លេងវាវលាលស់ជាងអង្គចង្រៃយើងព្រោះវាធ្វើពីដែក។
It sounds the same. With regard to playing, he could play. If you're talking
about the rhythm, I am not sure. If you talk about the playing, it sounds the
same, yet its sound is more resonant than Angkuoch Russey because it is
made from iron.

[06:40]

គ.ល:

KL:

រូបរាងរបស់វាមិនដូចអង្គចង្រៃយើងទេ។ វាដូចជាស្រួច ហើយគ្រាន់តែផ្លាស់ទៅ វាលឺ។
រូបរាងរបស់វាមិនដូចអង្គចង្រៃយើងទេ។
Its appearance is not the same ours. It looks more sharp-pointed and it
releases [more] sound when playing. Its appearance is not the same ours.

...

ខ.ហ:

CG:

ចាស! ខ្ញុំចង់មើល។ អរគុណ!
Yes! I would love to. Thank you!

គ.ល:

KL:

ខ្ញុំទុកនៅទីនេះរហូត។
I have always kept it here.

ខ.ហ:

CG:

Yeay! May I ask you a question?
ខ្ញុំសុំសួរយាយមួយសំណួរ។

ឡ.ម:

LM:

សួរអី?
What?

ខ.ហ:

CG:

This instrument is in a big organisation in Britain, the British Museum. They keep it. And anybody who wants to have a look at it or learn about Angkuoch Russey, they can go and have a look at it. They don't know a lot about it. They think maybe it was made in the early 20th century, but they did not know that it was made by your husband.

ឧបករណ៍នេះត្រូវបានគេរក្សាទុកនៅសារៈមន្ទីរនៃចក្រភពអង់គ្លេស។
ហើយអ្នកណាដែលចង់មើល ឬរៀនពីអង្គុចឬស្សីនេះ ពួកគេអាចទៅមើលនៅទីនោះបាន។
ប៉ុន្តែគេមិនមានព័ត៌មានច្រើនពីវាទេ។ ពួកគេគិតថា
វាប្រហែលជាត្រូវបានធ្វើក្នុងដើមសតវត្សទី២០ ប៉ុន្តែពួកគេគ្មានព័ត៌មានជាក់លាក់អំពីវាទេ។
វាប្រហែលជាធ្វើដោយស្វាមីយាយ។

TS:
Early 20th or 19th?
ដើមសតវត្សទី២០ ឬ១៩?

ឧ.ហៈ
CG:
Late 19th or early 20th!
ចុងសតវត្សទី១៩ ឬដើមសតវត្សទី២០!

[08:49]

ឡ.មៈ
LM:
ខ្មែរមិនរក្សាទុកសម្រាប់កូនចៅមើល។
So Cambodian people do not keep it for people in the next generation.

គ.លៈ
KL:
តែអង្គុចដែកនេះអាចនឹងមុកអណ្តាតពេលដែលផ្លាត់។ បើមិនចេះផ្លាត់
វាអាចនឹងមុកអណ្តាត។ ចាស! ដោយសារវាធ្វើពីដែក!
But this Angkuoch Daek can cut the tongue when playing. If you don't know
the right playing technique, it can cut the tongue. Yes! Because it is made from
iron.

ឧ.ហៈ
CG:
Yeay! The British Museum thinks that in 1966, a man came to Cambodia. He was probably from England. And maybe somebody gave him this instrument. I am wondering whether you remember or know a British man coming to see your father or your village around that time?
យាយ! សារៈមន្ទីរនៃចក្រភពអង់គ្លេសគិតថា នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦៦នោះ
មានបុរសម្នាក់មកកម្ពុជា។ បុរសម្នាក់នោះប្រហែលជាជនជាតិអង់គ្លេស។
ហើយប្រហែលមាននរណាម្នាក់ឱ្យឧបករណ៍នេះទៅគាត់។
ខ្ញុំចង់ដឹងថាយាយនៅចាំដែរឬអត់ថាពេលនោះមានបុរសជនជាតិអង់គ្លេសមកភូមិរបស់យាយ?

ឡ.មៈ
LM:
មានតើ! បារាំងជាច្រើនអ្នកបានមក!
There were! A lot of foreigners came to visit.

នៅឆ្នាំ១៩៦០?
In 1960?

គ.ល៖

KL:

តើកាលនោះឪពុកអង្គុចទេម៉ែ?

Did my father make Angkuoch at that time?

ឡ.ម៖

LM:

គាត់ធ្វើ។ គាត់ធ្វើយកទៅលក់នៅប្រាសាទនាគព័ន្ធ ប្រាសាទក្រោលគោ ។ល។
ពេលដែលគាត់ធ្វើបាន គាត់យកទៅលក់។

He did. He took them to sell at Neak Poan temple, Krol Ko temple and others.
When he finished making them, he took them to sell.

គាត់លក់តាំងពីគាត់នៅក្មេង?

Did he sell when he was young?

ឡ.ម៖

LM:

បាទ! គាត់ចេះធ្វើតាំងពីក្មេង។

Yes! He started to sell Angkuoch when he was young.

[10:53]

តាំងពីជំនាន់សម្តេច សីហនុ?

Since the Sihanouk era?

ឡ.ម៖

LM:

បាទ!

Yes!

គ.ល៖

KL:

មុនសង្គ្រាមណាម៉ែ!

Before the war!

ឡ.ម៖

LM:

បាទ! មុនសង្គ្រាម! គាត់មានដូង អង្គុច និងរបស់ផ្សេងទៀត! ពីដើមឡើយ
គាត់អាចធ្វើលក់បាន។

Yes! Before the war! He sold coconuts, Angkuoch and other stuff. Before, he
could make and sell them.

គ.ល៖

KL:

តើគាត់ធ្វើតាំងពីក្មេងមក?

Had he made them since he was young?

ឡ.ម៖

LM:

គាត់ធ្វើតាំងពីគាត់នៅក្មេង។

He made them since he was a young man.

...

[11:27]

ឡ.ម៖

LM:

កាលពីដើម មនុស្សស្រីនិយាយតែតាមរយៈអង្គច។ ពេលយប់ឡើង គេដើរលេង ហើយគេផ្លាត់ថា «អូនស្រលាញ់បង!» [សើច...!] គេនិយាយតែតាមរយៈអង្គច។ [សើច...!]

Earlier, women also communicated through Angkuoch. At night, they went for a walk and they played: 'I love you!' [Laughs...!] They communicated through Angkuoch. [Laughs...!]

ខ.ហ៖

CG:

*Did your husband tell you 'I love you' through the Angkuoch?
តើប្តីរបស់យាយប្រាប់យាយថា «អូនស្រឡាញ់បង!» តាមរយៈអង្គចដែរឬទេ?*

ឡ.ម៖

LM:

[សើច...!]
[Laughs...!]

គ.ល

KL:

[សើច...!]
[Laughs...!]

ឡ.ម៖

LM:

ខ្ញុំត្រូវបានគេឱ្យការនៅសម័យប៉ុល ពត។
I was arranged to get married in Pol Pot regime.

[12:06]

*តើយាយបានស្គាល់តាមុនសម័យនោះ?
Did you know him before the war?*

ឡ.ម៖

LM:

បាទ!
Yes!

គ.ល៖

KL:

គាត់ជាអ្នកភូមិជាមួយគ្នា។
He lived in the same village.

...

*តើយាយនៅចាំដែរឬទេថា ធ្លាប់មានភ្ញៀវបរទេសមកផ្ទះយាយដែរឬអត់?
Did you remember whether there was a foreigner who came to visit?*

ឡ.ម៖

LM:

មក! មុនពេលគាត់ស្លាប់ មានជនបរទេសមកច្រើន។ ជនជាតិអាស្រ័យមករៀន!
There were! Before he passed away, there were a lot of foreigners who came to visit. A German guy came to learn from him.

គ.ល:

KL:

គាត់និយាយពីពេលដែលគាត់ធ្វើមុនដំបូង។ តាំងពីគាត់នៅក្មេង!
She mentioned when he first made the instruments. Since he was young.

ឡ.ម:

LM:

តាំងពីគាត់នៅក្មេង!
Since he was young.

គ.ល:

KL:

ពេលដែលគាត់នៅក្មេង តើមានជនជាតិបារាំងមកដែរឬទេ?
ពេលនោះ ខ្ញុំមិនទាន់កើត ម្លោះហើយខ្ញុំមិនដឹងទេ។

When he was young, did any foreigner come? I was not born at that time so I do not know.

ឡ.ម:

LM:

អត់ទេ!
No!

គ.ល:

KL:

ចុះឪពុកធ្វើអង្គចម្រុះពីណា ម៉ែ?
Where did my father learn Angkuoch from, mum?

ឡ.ម:

LM:

មិនដឹងថាគាត់ចេះមកពីណាទេ! ខ្ញុំដឹងថា គាត់ចេះតាំងពីគាត់នៅក្មេង។
I do not know. I only know that he made it since he was young.

គ.ល:

KL:

ប៉ុន្តែ ខ្ញុំដឹងអ្នកធ្វើមានតែគាត់ម្នាក់ទេ!
But I know that there was only he who could make it.

ឡ.ម:

LM:

មានតែគាត់ម្នាក់ទេ!
Only him!

គ.ល:

KL:

ខ្ញុំមិនដឹងថា គាត់ចេះមកពីណាទេ? អ្នកដែលចេះធ្វើក្រោយនេះ
ពួកគេរៀនធ្វើក្នុងអំឡុងឆ្នាំ២០០០។ កាលពីអំឡុងឆ្នាំ១៩៩០
មានតែឪពុកខ្ញុំទេដែលធ្វើ។ មានតែពុកខ្ញុំទេ! អ្នកដែលចេះធ្វើក្រោយនេះ
គេចេះដោយសារពេលដែលស្រុកទេសសុខ អឺរ៉ុបមកលេងច្រើន ដូចនេះ
គេលក់អង្គចម្រុះដាច់។ គេរៀនធ្វើ។ ពេលដែលបងខ្ញុំធំ ពួកគាត់ក៏ជួយធ្វើ។

I do not know where he learned from. For those who make it in this current generation, I think they learned in around 2000. In the 1990s, there was only my father who made it. Only my father. Those who made it in later generations, they made it because our country was peaceful and a lot of Europeans came to visit. So then they could sell Angkuoch well. They learned to make it. When my brothers grew up, they helped to make it too.

[13:56]

គ.ល៖

KL:

ពេលដែលពួកខ្ញុំនៅក្នុង មានតែពួកខ្ញុំទេដែលចេះធ្វើ។ កាលនោះ ពួកយើងមិនធ្វើតែអង្កួចទេ។ ពួកយើងធ្វើខ្លះដែរ។ តែអាជីពធំ គឺការធ្វើអង្កួច។
When I was young, there was only my father who made it. At that time, we made not only Angkuoch but also khloy [flutes]. But the main job was making Angkuoch.

[14: 07]

ខ្ញុំចង់ឱ្យយាយចែករំលែកពីសង្គមរាស្ត្រនិយម តើពេលនោះមានជនបរទេសមកផ្ទះតាដែរឬទេ?

I would like you to share about your memory in Sangkum Reastr Niyum era [in the 1960s]: did any foreigner come to visit your husband?

ឡ.ម៖

LM:

អត់ទេ! ពីដើម គាត់ធ្វើនៅម្តុំដើមចេក។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញមានជនជាតិណាមកទេ។
No! Before he lived in a house that had a lot of banana trees. I did not see any foreigners come to see him.

ប៉ុន្តែគាត់លក់ពេលនោះ?

But he sold [Angkuoch] at that time?

ឡ.ម៖

LM:

បាទ! ពេលដែលគាត់ធ្វើបាន គាត់យកទៅលក់នៅឯប្រាសាទនាគព័ន្ធ ប្រាសាទក្រាលគោ និងប្រាសាទតាសោមជាដើម។
Yes! When he finished making them, he took them to sell at Neak Poan temple, Krol Ko temple and also Ta Som temple.

នៅឯណាខ្លះ?

At where?

ឡ.ម៖

LM:

ប្រាសាទនាគព័ន្ធ ប្រាសាទតាសោម ប្រាសាទក្រាលគោ!
គាត់ទៅលក់ដោយមានបំពង់ កាំបិត ហើយគាត់ក៏ស្តាយទៅ។
Neak Poan temple, Ta Som temple and Krol Ko temple! When he went to sell, he put knife in the sugar palm container on his back.

[15:05]

ហេតុអ្វីបានជាគាត់ស្តាយកាំបិតតាមខ្លួន?

Why did he bring knife along?

ឡ.ម៖

LM:

គាត់ស្តាយតាម ដោយសារពេលណាដែលអង្គចមានសម្លេងមិនសូវលឺល្អ
គាត់អាចសម្រួលអណ្តាតវាបាន។ អណ្តាតត្រង់ចំណុចកណ្តាល!
វាបញ្ចេញសម្លេងនឹងអណ្តាត។
គាត់សម្រួលឱ្យវាតូច ដូចនេះអង្គចអាចមានសម្លេងរលស់ល្អ។
He brought it along because when an Angkuoch could not produce a good
sound, he could improve its lamella. The lamella at the centre! It produces a
sound through the lamella.

[15:36]

ឡ.ម៖

LM:

គាត់ធ្វើតែអង្គចទេ តែគាត់បែរជាមានជំងឺសួតទៅវិញ។
គាត់ស្លាប់ដោយសារជំងឺសួត។
He made only Angkuoch, yet he died from lung disease. He died from lung
disease.

ចាស់ៗជំនាន់នោះចេះច្រើន តែគាត់ស្លាប់អស់ហើយ។ បើមិនអញ្ចឹងទេ
គាត់អាចនិយាយគ្នានឹងអង្គចបានពេលដែលគាត់ត្រលប់មកពីលក់វិញ។
Old people in that time knew a lot, yet they've now passed away. If they
hadn't, they could talk through the Angkuoch once they returned from selling
them.

ពីដើម?

Before?

ឡ.ម៖

LM:

ចាស! តែពេលនេះ ពួកគាត់ស្លាប់អស់ហើយ។ ពីដើមឡើយ ពួកយើងសប្បាយ។
កាលពីសម័យសង្គម!
Yes! They already passed away now. We were so happy before. In *Sangkum
Reastr Niyum* era!

[16:19]

តើយាយចាំថាគាត់កើតក្នុងឆ្នាំណាដែរឬទេ?
Do remember the year that he was born?

ឡ.ម៖

LM:

តាកើតក្នុងឆ្នាំណា? ពេលដែលគាត់ស្លាប់ គាត់មានអាយុ៧៥ឆ្នាំ។
What year? When he passed away, he was 75 years old.

ឆ្នាំ២០១២?
In 2012?

ឡ.ម៖

LM:

ចាស! គាត់ជាមនុស្សល្អណាស់។ ពេលដែលគាត់និយាយជាមួយប្រពន្ធ ឬកូន
គាត់តែងតែប្រើពាក្យ «ខ្ញុំ»។ គាត់មិនដែលនិយាយ «ដៃដៃ» ឬ «អញ» ទេ។

Yes! He was a good man. He never used bad words with his wife or children. He always used nice words.

គាត់ថា៖ «ម៉ែអាអូន! ខ្ញុំមិនអាចរស់ទេ។ អូនម៉េចទៅណា! ចាំខ្ញុំទៅមុន។ ទេ! ខ្ញុំនៅមិនបានទេ។ ខ្ញុំអស់កម្លាំងពេក។ »

He said: "Dear! I cannot live longer. Let me go first! I cannot live longer. I am so exhausted."

...

Yeay! Can you tell us about this one?

យាយ! នេះជារបស់អ្វី?

ឡ.ម៖

LM:

នោះជាអង្កួចដែលជនបរទេសឱ្យ។ វាជាអង្កួចដែក។

That is an Angkuoch given [to him] by a foreigner. It is an Angkuoch Daek.

វាមានរូបបែបនេះ?

Does it look like this?

ឡ.ម៖

LM:

បាទ!

Yes!

ដកបែបម៉េចទើបបាន?

How to pull it out?

ឡ.ម៖

LM:

នៅក្នុងនោះ! គេឱ្យជាអនុស្សាវរីយ៍។

In that! He gave as a gift.

ដកបែបនេះ?

Pull it like this?

ឡ.ម៖

LM:

បាទ!

Yes!

បែបនេះ?

Like this?

ឡ.ម៖

LM:

នោះជាអង្កួចដែក។

That is Angkuoch Daek.

[18:30]

ហេតុអ្វីបានជាវាមានខ្សែច្រើនម្ល៉េះ?

Why does it have a lot of string?

ខ.ហៈ

CG:

Can you tell us about the instrument?

តើយាយអាចប្រាប់ពីឧបករណ៍នេះដល់ពួកខ្ញុំបានទេ?

គ.លៈ

KL:

នេះជាអង្កួចដែក។ គេជូនពួកខ្ញុំ។

That is Angkuoch Daek. He [the foreigner] gave it to my father.

ឡ.មៈ

LM:

គេមករៀនធ្វើ ហើយគេឱ្យ។

He came to learn [Angkuoch] and gave it to him.

គ.លៈ

KL:

ពេលដែលផ្ទាត់ វាមានសម្លេងបែបនេះ។

It sounds like this when we play it.

គេទុកឱ្យពួកខ្ញុំ។ បើខ្ញុំផ្ទាត់ ...ជនបរទេសដែលទិញជូននោះប្រាប់ថា
បើយើងមិនសូវចេះផ្ទាត់ វាអាចធ្វើឱ្យមុតអណ្តាត។ វាមុត។ ពេលនេះវាដូចជាយូរហើយ
វាមានច្រេះ។ វាមិនដូចពេលដែលគាត់យកមកឱ្យដំបូងទេ។ ពេលនោះ
បើខ្ញុំកាន់មិនប្រយ័ត្ន វាអាចមុតដែរ។ ពេលដែលផ្ទាត់ទៅ វាលឺដូចជាអង្កួចយើងដែរ។
He gave it to my father. If playing... that foreigner told us that if we don't know
the right playing technique, it can cut the tongue. It can cut it. I have kept it for
a long time now. That is why it is rusted. It is not the same as when we got it.
At that time, if I did not hold it carefully, it could cut the skin of the hand.
When playing, it sounds like our Angkuoch too.

[19:17]

[លក្ខិណាផ្ទាត់អង្កួចដែក!]
[KL tries out playing the Angkuoch Daek.]

[19:19]

គ.លៈ

KL:

ពេលដែលផ្ទាត់ទៅ វាលឺដូចជាអង្កួចប្លូស្ស៊ីយើងដែរ។ ប៉ុន្តែ វាលឺបែបរលាស់ជាង។
ពេលដែលលេងអង្កួចប្លូស្ស៊ី វាលឺដូចគ្នា។

When playing, it sounds the same as Angkuoch Russey, but it sounds more
resonant. The Angkuoch Russey sounds the same.

[លក្ខិណាផ្ទាត់អង្កួចដែក!]
[KL plays Angkuoch Daek.]

គ.លៈ

KL:

វាលឺដូចគ្នា។

It sounds the same.

[19:32]

ឡ.ម៖

LM:

តែមួយនេះលឺខ្លាំងជាង?
But this one sounds louder?

គ.ល៖

KL:

បាទ! វាមានសម្លេងរលស់ជាងអង្គចប្បស្សី។ គាត់ជូនពុកខ្ញុំទុកជាអនុស្សាវរីយ៍។
Yes! It sounds more resonant than Angkuoch Russey. He gave it to my father as a gift.

គេទាក់ខ្សែអង្គចនេះបែបនេះ។ គាត់ទុកឱ្យ។
We can put the string like this. He gave it.

[19:43]

តើយាយចេះលេងដែរឬទេ?
Do you know how to play, Yeay?

ឡ.ម៖

LM:

ទេ! អត់ទេ!
No! No!

គ.ល៖

KL:

ពេលដែលគាត់នៅក្មេង គាត់អាចផ្លាត់បាន។ ពេលដែលគាត់ឈឺបែបនេះ គាត់មិនហ៊ានផ្លាត់ទេ។ បើអង្គចប្បស្សី ខ្ញុំប្រាកដថាគាត់ចេះផ្លាត់។ ពេលដែលខ្ញុំមានគ្រួសារ គាត់ចេះធ្វើដែរ។ ប្តីខ្ញុំចេះធ្វើដែរ។ គាត់រៀនតពីបងខ្ញុំ។ គាត់ធ្វើតពីឪពុកខ្ញុំ តែខ្ញុំមិនចេះធ្វើទេ។ មានតែប្រុសៗទេដែលចេះធ្វើ! គេចេះផ្លាត់។
When she was young, she could play. When she got sick, she could no longer play. As for Angkuoch Russey, I am sure that she could play. When I got married, my husband knew how to make it too. My husband knows how to make it. He learned it from my brother. He carried on from my father but I do not know how to make it. Only men could make [Angkuoch]! They could do it.

...

[20:28]

ឧ.ហ៖

CG:

Sorry! Is this the same instrument that was given to your father by tourists, and you think it might be from Laos? Or is it a Cambodian instrument?

សុំទោស! តើនេះជាអង្គចដែលភ្ញៀវទេសចរណ៍ឱ្យមែនឬទេ? ហើយបងគិតថា គេទិញវាមកពីប្រទេសឡាវ? ឬក៏វាជាឧបករណ៍ខ្មែរ?

តើនេះជារបស់ជនបរទេស?...
Is this from a foreigner?

គ.ល៖

KL:

ខ្ញុំមិនដឹងថា គេជាជនជាតិអ្វីទេ។ ខ្ញុំភ្លេចហើយ។ ខ្ញុំដឹងថា ពួកយើងបានវាយរហើយ។
ជនបរទេសនោះមករៀនពីពុកខ្ញុំ ហើយគាត់ជូនរបស់នេះទៅពុកខ្ញុំជាអនុស្សាវរីយ៍។
គាត់ទិញរបស់នេះមកពីប្រទេសគេ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់ទិញមកពីប្រទេសឡាវ
ឬប្រទេសថៃទេ? ខ្ញុំគិតថា គាត់ទិញមកពីឡាវ។
គាត់ជូនរបស់នេះទៅពុកខ្ញុំជាអនុស្សាវរីយ៍។ វាយរហើយដែរ។ ខ្ញុំចាំមិនបានទេ។
I don't what nationality he is. I forgot. I know that it has been with us for a long
time. That foreigner came to learn from my father and he gave it to my father
as a gift. He brought this from another country. I am not sure whether he
brought it from Laos or Thailand. I think that he brought it from Laos. He gave
this instrument to my father as a gift. It has been with us for a long time. I
cannot remember.

...

ជនជាតិស្បែកស?
A white skinned man?

គ.ល៖

KL: អឺរ៉ុប! ជនជាតិស្បែកស
European! White skin!

...

[21:30]

ខ.ហ៖

CG: *So it is from a European. And what year might it have been?*
អញ្ជើងវាបានមកពីបុរសអឺរ៉ុប! តើគេប្រហែលឱ្យអង្គុចនេះក្នុងឆ្នាំណាដែរ?

គ.ល៖

KL: ខ្ញុំចាំមិនច្បាស់ដែរ។ តែបើតាមខ្ញុំគិតមើល ខ្ញុំគិតថាក្នុងឆ្នាំ២០០០ជាង។
I cannot remember well. I think it is around 2000.

(TS):

ស្តើងឬក្រោយ?
Early or late?

គ.ល៖

KL: ២០០០ ស្តើង! ខ្ញុំចាំមិនសូវបានដែរ។ គេជូនពុកខ្ញុំជាអនុស្សាវរីយ៍។
គេទិញរបស់នេះមក គេប្រាប់ថា ព្រះសង្ឃជាអ្នកធ្វើ។ ខ្ញុំគិតថា គាត់ទិញប្រទេសឡាវ។
Early 2000! I cannot remember about it well. He gave it to my father as a gift.
He told us that it was made by a monk. I think he brought it from Laos.

...

ពេលដែលបងរៀបការ បងប្រាប់ថា ប្តីរបស់បងចេះលេងអង្គុច និងធ្វើដែរ។ តើត្រូវទេ?
When you got married, you told us that your husband knows how to make and play
Angkuoch. Is that right?

គ.ល៖

KL:

ចាស! គាត់រៀនពីពុកខ្ញុំ ហើយគាត់ធ្វើជាមួយបងខ្ញុំ។

Yes! He learned this instrument from my father and he makes this instrument with my brothers.

ខ.ហ៖

CG:

How many brothers and sisters do you have?

តើបងមានបងប្អូនប្រុសស្រីប៉ុន្មាននាក់?

គ.ល៖

KL:

ពុកខ្ញុំមានគ្រួសារពីរ។ ម្តាយខ្ញុំជាគ្រួសារក្រោយ។ គ្រួសារមុនរបស់គាត់ គាត់មានកូនប្រាំនាក់។ ស្រីពីរ និងប្រុសបីនាក់។ ក្នុងចំណោមនោះ មានម្នាក់ដែលចេះធ្វើអង្កួចដែរ។ គាត់ជាកូនប្រុសពៅ។ ពេលដែលគាត់បានម្តាយខ្ញុំ គាត់មានកូនប្អូននាក់។ ប្រុសបី និងស្រីម្នាក់! ខ្ញុំជាកូនពៅ។ ហើយបងប្រុសខ្ញុំទាំងបីចេះធ្វើអង្កួចទាំងអស់។ សរុបមក គាត់មានកូនប្រាំប្អូននាក់ តែមានតែប្អូននាក់ទេដែលចេះ។

My father had two wives. My mother is his second wife. With his first wife, he had five children: two daughters and three sons. One among them knows how to make Angkuoch too. He is the youngest. When he married my mother, he had another four children: three sons and one daughter. I am the youngest. All my older brothers know how to make Angkuoch. In total, he had nine children and four of them know how to make it.

[23:26]

គ្រួសារមុន តើកូនទីប៉ុន្មានដែលចេះ?

Which child of his first family knows Angkuoch making?

គ.ល៖

KL:

កូនពៅ!

The youngest one.

កូនស្រី ឬប្រុស?

Boy or girl?

គ.ល៖

KL:

ប្រុស! អាជីពនេះមានតែកូនប្រុសទេដែលចេះ ហើយមកក្រោយនេះ បងប្រុសខ្ញុំទាំងបីចេះទាំងអស់។ ក្រោយមក ប្តីខ្ញុំក៏ចេះធ្វើដែរ។

Boy! Only sons can make Angkuoch. Later on, my three brothers learnt how to make it. Then my husband also learnt.

...

តើបងរបស់បងនៅធ្វើអង្កួចទេ?

Do your brothers still make Angkuoch?

គ.ល៖

KL:

ឥឡូវនេះ ពួកយើងផ្អាកធ្វើទាំងអស់គ្នា ដោយសារលក់មិនដាច់។ ប៉ុន្តែបងប្រុសកូនរបស់ពុកខ្ញុំមុន ប្អូនថ្លៃរបស់គាត់នៅតែបន្តធ្វើពីពុកខ្ញុំ។

គាត់ចេះធ្វើ តែខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់នៅធ្វើឬអត់ទេ ដោយសារលក់មិនសូវដាច់។
ពេលដែលទីផ្សារស្ងាត់ ពួកយើងផ្អាកធ្វើ។

Now they stopped because they could not sell it much. But a brother in law of
my half-brother keeps doing it. He knows how to make [Angkuoch] but I am
not sure whether he still continues it now because the market for Angkuoch is
not good. When the market became not good, we stop for a while.

[25:04 - END]